

ปัจจัยของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

มัยฤทธิ ทองส่งโสม

นักศึกษาลัทธิธรรมบาลีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail: north20ward@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ตรวจสอบภายใน ตั้งแต่ระดับหัวหน้าแผนก จำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาคือ ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.542 และด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

คำสำคัญ: การควบคุมภายใน, ข้อมูลทางการบัญชี

The Factors of Influencing the Efficiency of Internal Control the Quality of Accounting Information the Company Listed on the Stock Exchange of Thailand

Maiyarit Thongsongsom
Sripatum University
E-mail: north20ward@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the factors of influencing the efficiency of internal control of accounting information quality in Listed Companies in Thailand. The sample is the internal auditors at the head of the 257 people the tools used in the study and data collection is questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics, percentage, mean, and analysis data by inferential statistics, including regression analysis.

The results obtained from the study. Effective internal control. Information and communication. Positive influence on the quality of accounting information the significant 0.05 coefficient and regression of 0.542 working environment control, risk assessment the control of the monitoring and evaluation. Not affecting the quality of accounting information

Keywords: internal control, the accounting information

บทนำ

อดีตที่ผ่านมา องค์กรธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่รู้จักกันแต่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและรับรองความถูกต้องของงบแสดงฐานะการเงิน แต่ในปัจจุบัน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรู้จักบุคคลเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งกลุ่ม โดยเรียกบุคคลกลุ่มนี้ว่าผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งถูกกำหนดบทบาทให้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร สังเกตได้ว่าในระยะเวลาหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา การตรวจสอบภายในเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรของภาครัฐถูกบังคับโดยกฎหมายหรือกฎระเบียบให้ต้องมีผู้ตรวจสอบภายใน จึงทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพนี้เป็นที่ต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้นตามลำดับ (เจริญ เกษภูววัลย์, 2533)

ปัจจุบัน ธุรกิจต่างต้องเผชิญกับกระแสการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ที่รุนแรงและรวดเร็ว กระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อทิศทาง กลยุทธ์ กระบวนการตัดสินใจเชิงธุรกิจ ตลอดจนการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตระหนักในความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง โดยเชื่อว่า หากองค์กรธุรกิจมีการวางกรอบโครงสร้างและแนวทางการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมสามารถใช้เครื่องมือในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน, 2551)

ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยข้อมูลทางบัญชีเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารงาน ซึ่งข้อมูลทางบัญชี ได้แก่ งบการเงินที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานการเงิน งบการเงินที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน งบประกอบอื่นและคำอธิบายที่ทำใ้งบการเงินสมบูรณ์ขึ้น ข้อมูลทางบัญชีที่ช่วยให้ผู้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน จึงสามารถให้ประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยของประสิทธิภาพการควบคุมภายใน อันได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

โดยมีผู้ที่เคยศึกษาตัวแปรดังกล่าว อาทิเช่น คุณกุสุมา โสเชียว ปี2549 คุณวสันต์ชัย กากแก้ว ปี 2552 คุณวิราภรณ์ พึ่งพิศ ปี2550 คุณมลธิทอง จารุพงษ์ ปี2557 และคุณถาวร พรามไทย ปี 2558

การดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษาคั้งนี้คือ ผู้ตรวจสอบภายใน ตั้งแต่ระดับหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 722 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560) ตัวอย่างที่ทำการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 257 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5%

การวิจัยคั้งนี้เป็นกรวิจัยเชิงปริมาณใช้การบรรยายโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) มีชนิดของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 257 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.04 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.42 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 55.25 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.53 ระดับตำแหน่งงานหัวหน้าแผนกตรวจสอบภายใน คิดเป็นร้อยละ 49.42 และมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.63

2. การทดสอบสมมติฐาน ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 1: ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

ตัวแปร	b	SEb	Standardized Coefficients	t- value	p
CEN	.130	.072	0.132	1.800	0.073
RAS	-.119	.119	-0.109	-0.999	0.319
CAC	.047	.125	0.040	0.372	0.710
ICN	.581	.094	0.542	6.183	0.000*
MON	-.095	.109	-0.086	-0.865	0.388

หมายเหตุ: ค่าคงที่ = 1.711, SEest = .523 n = 257, R² = .265, F = 18.112, Sig = 0.000
 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (CEN หมายถึง สภาพแวดล้อมการควบคุม RAS หมายถึง การประเมินความเสี่ยง CAC หมายถึง กิจกรรมการควบคุม ICN หมายถึง สารสนเทศและการสื่อสาร และ MON หมายถึง การติดตามและประเมินผล)

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 26% นั่นคือ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้รับการสนับสนุน เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Beta = .542) สามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Beta = .132) ด้านการประเมินความเสี่ยง (Beta = -.109) ด้านกิจกรรมการควบคุม (Beta = .040) และด้านการติดตามและประเมินผล (Beta = -.086) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีได้ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านการติดตามและประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาปัจจัยของประสิทธิภาพการควบคุมภายใน อันได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.542 สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมา โสเชียว (2549) พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมภายใน มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรควรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในและส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีการตระหนักและปฏิบัติตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริรัตน์ ศรีจักรวาลวงษ์ (2545 หน้า 174) พบว่า ในการประกอบกิจการ ต้องคำนึงถึงระบบบัญชีและการควบคุมทางบัญชีที่ดี เพื่อให้สามารถควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจการระบบบัญชีที่ดีต้องมีระบบการจัดทำเอกสารเพื่อนำข้อมูลเข้าระบบที่ถูกต้อง และครบถ้วน มีระบบทางเดินเอกสารที่คล่องตัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยรัตน์ ชื่นธีระวงศ์ (2544) พบว่า ระบบการควบคุมภายในเป็นมาตรการในการปฏิบัติงานเพื่อวัตถุประสงค์ของผู้บริหาร แต่ในทางปฏิบัติพบว่าโรงแรมบางแห่งไม่อาจจัดให้มีการควบคุมภายในทางการบัญชีอย่างเพียงพอ อันเนื่องมาจากพนักงานไม่เห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน

ไม่มีมาตรการที่เข้มงวดลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบการควบคุมภายในทางการบัญชีไม่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้เนื่องจากจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐานของการตรวจสอบภายใน คือ การป้องกันและติดตามค้นหาสาเหตุของความเสียหาย ในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะทำการสอบทานเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนการจดบันทึกบัญชี หลักฐานเอกสารทางการบัญชีและการเงิน อีกทั้งยังรวมถึงการปฏิบัติงานในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายเบื้องต้นในภารกิจของผู้ตรวจสอบภายในได้ เพราะผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของวิชาชีพ มุ่งเน้นในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดตามมาตรฐานของวิชาชีพ มีการวางแผนการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมภารกิจตามขอบเขตหน้าที่ที่มาตรฐานกำหนด และมุ่งเน้นในการทำงานตรวจสอบภายในให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามมาตรฐาน ผู้ตรวจสอบมีการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ทักษะ ความเชี่ยวชาญที่พึงมีในการปฏิบัติงานตามขอบเขตหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ รักษามาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพและมีจุดยืนที่มั่นคงในการปฏิบัติงาน ตระหนักถึงการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การรักษารายการบรรณแห่งวิชาชีพ อีกทั้งผู้ตรวจสอบภายในยังมุ่งเน้นในการทำความเข้าใจกับผู้บริหาร เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ให้ความสำคัญกับการสร้างสัมพันธภาพอันดี กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและร่วมเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีการประชุมประสานงานภายในหน่วยงาน เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะความชำนาญ เพื่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับฝึกอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพกำหนดอย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการรักษาความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบในการใช้และการปกป้องข้อมูลที่ได้รับระหว่างการปฏิบัติงาน รวมถึงให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณวิชาชีพที่พึงมีเพื่อรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานให้คงอยู่ มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่โดยพึงใช้วิจารณญาณในการสังเกตเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบคอบที่เพียงพอต่อการรักษามาตรฐานการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้ตรวจสอบภายใน มีส่วนทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ มีการบริหารงานและปฏิบัติงานที่โปร่งใสและสามารถสร้างข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพได้ โดยอาศัยการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ

2. องค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรภายในองค์กร คำนึงถึงความสำคัญของคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีโดยเฉพาะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการบัญชี หรือร่วมถึงบุคลากรอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ หรือแสดงผลการดำเนินงานที่ดีของกิจการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยแนวเดียวกันนี้กับคุณภาพด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบภายใน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารและดำเนินงานขององค์กร

บรรณานุกรม

- กุสุมา โสเชียว. (2549). ผลกระทบของประสิทธิภาพการควบคุมภายในและสภาพแวดล้อมธุรกิจที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจริญ เกษภูววัลย์. (2533). การตรวจสอบภายใน (พิมพ์ครั้งที่ 2): โรงพิมพ์กรุงเทพ (1984) จำกัด.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2560). ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [url=http://www.set.or.th](http://www.set.or.th) สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2560.
- วลัยรัตน์ ชื่นธีระวงค์. (2544). ปัญหาของการควบคุมภายในทางบัญชีของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ บช.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2551). กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สิริรัตน์ ศรีจักรวาลวงษ์. (2545). ระบบบัญชีและการควบคุมทางการบัญชีของเหมืองแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ บช.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.